

صاحب امتیازی :
شهبندر زاده قلهل
احمد ملی

اداره و تحریر محلی :
جفال اوغلی جاده سنده دائره مخصوصه در .
مخابرات صاحب امتیاز ایله جریان ایتلیدر .
نسخه سی هر پرده یکر می پاره در .

۱۵ ربیع الاول ۱۳۲۹

وَأَعِظُوا بِالْأَوَّلِ وَالْآخِرِ : إِنَّ الْآخِرَ لَافْضَلُ مِنَ الْأَوَّلِ

شرائط اشتراك :
سنه لکي ۳۰، آلتی آیلنی
۲۰ غروشدر

امام اجنیه ایچون :
سنه لکي ۱۰، آلتی آیلنی ۶ فرانقدر. اعلانات ایچون
اداره ماموری محمدذهبی بکه مراجعت ایدیلیر .

۱۶ مارت افرنجی ۱۹۱۱

۳ مارت ۱۳۲۷

امه والشق شق فی بطن امه معنای جلیلتدن بی نصیب قالیرلر .
« اسلام اولوق » ، « دین اسلامی قبول ایتک ایهسه
دهاشموللی تمیزاندندر . مثلاً « امام علی الاول قبول
اسلام ایدندر . « دیرسهک ، بوندن نه اکلاشیلیر؟ جناب
بی به من طرف الله نبوت احسان ودعوت امر اولمغله
بوونظیفه مباشرت بوپورماسی اوزرینه ایلک «اجابت
ونبوت احمدیه بی تصدیق ایدن امام علی در . معنای
آکلاشیلیر .

جناب رسالتاب اصلا اوتانعبادت ایتهمش وموحد
دوغش اولدیفندن ولد معنویسی ووارثی اولان ولی
علی نک دخی عمرنده اوتانه عبادت ومکروهاسندن
برشیخی اختیار ایتدیکی محقق و « کرم الله وجهه » نک
معنای حقیقیسی سرخط استوا ویدارمعلا اولدیفنی کبی
معنای شرعیسی دخی فطره اسلامه عالم شهوده
قدم زن اولوق بولوندیفنی مسلمدر ، لکن قبول اسلام
کیفیتی ، برنجی نک دعوتنه وابسته دگی در؟ جناب
رسالت قرق یاشنده نائل نبوت اولدی ، دعوتنه
بوندن سوکرا باشلادی وبودعوتنه ایلک اجابت ایدن
علی وخدیجه اولدی . بو حقیقت باشقا باصل افاده
ایدیلیر؟ دعوت نبوتن اقدم ، برکیمسه قبول اسلام
ایتدی دینله بیلیرمی؟ « اسلامک » ک معنای شرعی

ونفسنده « نبوت احمدیه بی قبول » فکری ده مندمجدر :
حالبوکه نبوت ویرازدن اقدم جناب محمد [ص . ع] ک
نبوتی تصدیق وبخصوص موجود اولمایان دعوتنه
اجابت یا معناسر بر سوزدر ، وباخود بی نبوتی
بیلمزکن وجناب حق اوکا هنوز نبوت ویرمه مشکن
دیگر بری بونی بیلوردی دیمکدر . شو حالده ایهسه
ایش میدان ظنیات وخرافاتنه دوکولیر ، بطال غازی
حکایه لری ، یهودی ابن سباتک ماساللری یول آلیر .
صورت افاده سنه و « ب » حرفه نظر محبت وعرفان
دعواسنده اولدیفنی آکلاشیلان جاهل ومتعصب مخابرمنه

ایتمز لری؟ آنلر وتکمیل امت پادشاهمز بیوک ، چوق
بیوک دیمز می؟ آه پادشاهمز بر کره کوزیکزک اوکنه
بیکلرجه محبوسک بر امرله اطلاق اولتوب اولرینه
قوشیشلاری چوققلرینه حرملرینه صاریلشاری
کتیریکز بونه بیوک ذوقدر کندی نظرکز اوکنده
وجدانکز یاننده بیومش اولمازمیکسز . سز کندیکیزی
بکنمز میکسز؟ دوشونکز !

— جانان . روح جانان حقه وار . بیک کره
حقک ! سن نیم بری اقبالسک . یارین علی الصباح
بوتون دنیا لب ارسلانک شفقت ورحتی ایشیده جک لکن
بوشفتک لطیف اغزندن حیقان برامر موجنبه سنک اجرا
ایدلایکمی بیلیمه جک .

آلب آرسلانک بویتسه صاریلاروق :
— بن امین ایدم . پادشاهمک علوجانبدن امین
ایدم . قلم نه قدر نموندر . نه قدر ایصیور ! خوش
اولمازمی پادشاهمک اسرایکزک اوکنده مسرور نیمه کزک
غلغله منت وشکرانیله آسمان ایکلدیکه سز بکا عاشقانه
مابعدی وار

باصفیه

منافق کیمه دیرلر؟

جریده مزک ابتدای نشرندن بری امضاسر وباخود
« موسی بعضا » ، « هیان بی میان » کبی صووق
کنایه لی وباخودده نک حرفلی امضالی مکتوبلر
آلییورز . در میان ایتدیکی فکری شخص وامضاسله
تأیید ایده مهین ورده خفادن تهدید وتجهیز قوصان
آدملره لسان اخلاقده « آلیاق » ولسان دینده
« منافق » دیرلر .

باخصوص مباحثات فکریه وفلسفیه ، مسائل تاریخیه
وفقهیه عائد خصوصانده بر آدمی اجتهاد وافکارنی
سر بسجه سویله مکدن کیم منع ایدیور که امضاسر
مکتوب کوندرمک احتیاجی حس ایدیلرین . کچن
نسخه مزده کنج محرر لر مزدن بری طرفندن حقوقیون
اسلامه دائر برسلله مقالات کوندریش وایک مقاله
مشاهیر حقوقیونمزک قافله سالار مبعجلی اولان امام
علی به دائر بولونمش ایدی .

بو هفته « ب » اشارتلی بر مکتوب آلدق . مکتوبده
امام علی فطرت اسلام اوزره دوغدیفندن مقاله ده کی
« ابتدای قبول اسلام ایتک » فکرینه اعتراض اولونیور .
« اسلام » ک معنای عمومیسی قورتلوق ، سلامته
ایرمک دیمکدر . « هر مولود ، فطرت اسلام اوزره
دو فار . » حدیث نبویسنده مقصود معنای ظریفده
« اسلام ، مسئولیتی ایجاب ایتمین حالت عصمت »
افکارنی مؤدی در . باشقامعا ورنلر ، یعنی بر مسلم
بالغک حالت اسلامیسنی ، غیر مسئول الحفلاک حالت
اسلامیه سنک عینی ظن ایدنلر « السعید سعید فی بطن

ایده مدیکی ، محبوبه سنک کولکلی آلق ایستدیکی برزمان
برقالنه جرأت ایش اکک چالش یاخود برکوش
خلقه بو بیچاره طوئیلرسه اکثر ای کسلیور !
اوج کشتی بردن محو اولویور ، بو قدری چوق دگی؟
صرف کیفی ایچون خرسز اولمش آدم فرض ایدیلیرمی؟
البته بونک برسبی وار . ایواه که بوسیدلرک
اکثریسی او بیچاره نک آجینه سنی ایجاب ایتدیرر .
آدم وار که حسن نیتنه رغماً بورجنی ، ورکوسنی
ورمه مش حبسلره آلییور . بونلری جسدنه جور وتمکدن
نه قائنده وار . عالمه سنی آچ براقندن باشقالله نه کیور
— بوبایده نه پایله بیلیر جانان ! حقوق عبادنه قارشو بر
پادشاه نه پایله بیلیر .

— ایلک پادشاهم ایلک ! همد حقیقی ایلک
ارسلان پادشاهم چوق زنکیندر یک چوق ! کونک
برنده ، مثلاً یارین براراده شاهانه لریله عموم مالکده کی
میری مدیونلری عفاویدی ویرسه ! چولغندن
چوجغندن دور ، عالمه سی آچ بیجه بیکلرجه فقرا
فریاد محمدتلیری ، نعره شکرانلری درگاه مولایه رفیع

بر آنسلم

اللهم می؟ شیطانه دیسهک طوغرید . بیلمز میسنک که
بونلر دینغزی واللهم می انکار ایدرلر قیزم .

مارغریت

(کندی کندیته) غریب شی . بوسوزلرک هر
بری اعماق قلبه قدر تأثیر ایتدی بوسدای محرق
جانمی آتشله طولدیردی . کندی می؟ بشقه برعالمده
ظن ایدیورم عجایبونی تنفی ایدن کیمدر؟ (مضمرعانه)
باری کلسه .

بر آنسلم

امر ایدیکزده آرتق شو آدمی دفع ایتسونلر .
(خدمتچی به خطاباً) راؤول (کلیر)

مارغریت

راؤول ، باق شوقنی ایدن کیمدر؟ وزیه
کیدییور؟ (راؤول چیقار)

بر آنسلم

کیم اولدیفنی بن خبر ویریم . بوجوارده کی
خانقاه دینلن شیطان اوچاغنده کی سرسریلردن بری .
کلدیکی برده بوراسی . مقصدیده برقاچ پاره قوبارمق .
راؤول (کیره رک)

افدیمز . یوزی یشیل اورتولی بردرویش . اعما
اوللی که اتندن برکوچک جوجوق طوموش بدییور .
بورایه کلک اوزره درلر .

بر آنسلم

برقاچ پاره ویرده دفع ایت .

مارغریت

یوق یوق برفقیر اوللی . بورایه کلیرسه مانع اوله .
(مابعدی وار)

مقایسه ایدوبده سوبلیورم . سزی خیالده کی آدم
کبی کورمک ایستیورم . سزی نه قدر سوزدم بیلسه کز .
— سویله جانان سویله . سنک طرفندن سویلک
ایچون فضل ایلک ایتمه دکل جبارلغه بیله راضی می .
— پادشاهم انسانلره حکم ایتک اوزره قدرلری
ترفع شانلری اعلا ایدلش اولان حکمدارلر ایکی
صورتله ایلک ایدرلر . برنجیسی شرع ویساق موجنبه
هرکسک حقوقی تأمین ایدرک اهلالی بی سعاده سوق
ایتک ، ملتیه پدر کی معامله ایدرک ظلم وغدردن حایه
ایلک ، بونی آرزوق هر حکمدار یاپار لکن اصل
ایلک ایکنجی نوعیدر . دیلم وارمیور ، افاده ایده جک
کلام بولامیورم . ، شرعک اقسام عرفیه و فقهیه سنده ،
یساق قانونلرینک بعض اقسامنده اوله شدنلر وار که ...
بعضاً بوشانده دوچار اولانلر آجینه جق آدملا راولا
بیلیر . بر آدم فرض ایدلم که خلقة تبتل یرادیش
ایش بیلمز ، استعدادسز . بو آدم اولمش اولادی
اولمش ، کرچه تبتل استعدادسز اما محبت قلبیه دن
مودت پدرانه دن محروم دکل اولادینه اکک تدارک

تاریخ ظلمات خفا سندن تورتیلہ پیدش اولان قدم یونانی و کلدانی کی بعض اقوام اولیہ علمانی طلبہ سنہ پانچہلرہ ؟ قیر کریتیلرندہ ، ستون دیلرندہ ، صوندیرمہ آلتیرندہ درس و بریرلر ایدیکہ بونلردن چوق مکرہ اولیان بطلالہ زمانندہ کی طلبہ بونلری پک آوارہ و انتظامسز بولور ایدی .

بزجہ اساساً مبادی علوم و فنونی انسانلرہ انبیای کرام تلقین و تعلیم بیورمیش و بونلرک جہلہ سندہ اساسی مشکاتہ بوندن مأخوذ بونلش اولفلاصیت انبیای غائب ادب و فلسفہ برمسک تقیب ایدن وادیان سیاویدن برینہ منسوب اولان بالموم اقوام ماضیہ نیک بونون معلوماتی عبادہ مربوط ایدی . بین الیش علوم و فنون مظهر انکشاف اوازندن مقدم اقوام ماضیہ آرسندہ پک چوق حکما و فلاسفہ نیک ظهور ایش اولیہ بونی مؤیدر . یعنی انسانلر ہر نہ ہر دائر اولورسہ اولسون کافہ معلوماتی انبیای کرامہ مدیونلر [*] - انبیای کرام ایلہ اولان خط اتصال معنوی برین پک چوق انکسارہ اوغرا ایش اولان اقوام قدیمہ دن سائیلری تلامذہ سی معیدلرہ اجرام سیاویدن برینک مثلاً شمسک روحانیستی استرال ایچون روحانیت شش ایلہ مناسبتدار اولان رواج کونا کونا انجریہ سندہ آلتوندن برہیکل داخلندہ برطاقم الفاظ سحریہ اوقویہ رق عادتاً بوعالندن انسلخ ایدہ رنک و بوندن عبارت بر غشی ایدی بہ گرفتار اولور ایدی .

ایستہ بولہ : استرال ارواح سیاوہ (۱) یہ موقتیت حاصل ایدن ممتاز تیلرلر کاهن اولور و قوای سیاوہ بی قوایل ارضیہ تطبیق ایلہ ہرشی پانچہ کب قدرت ایدیور ایدی کہ بومہرشی پانک کاهن برمعید آدی ایدی .

بونلردن برشعبہ اولان یونان قدیمک معیدلری دخی طبابت و بالموم شعبات ریاضیہ بی تحصیل ایچون بر مرکز علمی ایدی .

مثلاً مملکتی استیلا ایدن بر (ویا) نیک اندفاعی ہاتلر طرفندن معیدہ کی مذہبک اعمال غایت کوچ بر شکل ہندسی ایلہ تجدیدینہ ربط اولتیور . طبابت ایستہ پالکر معیدلرہ اجرا اولتیور و شفا ایلہ معیدلرہ کیدیور و جواردہ کی صیباق صو منبرلرندہ کب عافیت ایدیور . بوکا طبابت روحیہ دخی قانیور ایدی .

یعنی قدیماً ناظم امور بریت اولان معیدلر بشرک مادیات و معنویاتہ حاکم و کاهنلرندہ دخی برقوہ مافوق الطبیعیہ وجود اولدینتہ ہرکس قانع ایدی . بونلرک بعضیلری زمانہ قدر کلشدر . و احکامکہ هیچ بر تبدیلہ دخی اوغرایہ بقدر . مثلاً زمانک شمسک بردورہ سندن عبارت اولان سنہ ہوسنہ نیک بردورہ قریہ بی اشار ایدن آہ و آبک کواکب سبہ عرض پرستش اولدینتی کونلرک نہایت کونلردن تکرر اتمکدہ اولان پدی کونہ یعنی ہفتہ بہ تقییمی ہپ بومعیدلرندہ صدور ایش اولان اوامر جہلہ سندندر ہفتہ نیک عدد ایامیلہ کواکب سبہ آرسندہ کی مناسبت معروضہ نیک الک بیوک ذلیل حالا اسماء ایام ایلہ کواکب سبہ اسماری آرسندہ بعض اوروپا لسانلرندہ موجود اولان مشابهت لفظیہ در .

یوغریب و شاعرانہ اولان حیات قسماً ازمنہ قبل التاریخہ و قسماً قرون ایلہ قانیور .

ہر شعبہ علمیہ و فنیہ کی تصنیفات اساساً امور اعتباریہ دن اولقلہ بزدخی سیر معنوی ہیرایچون بورادہ [دورہ تفکر و تحری] و [دورہ توقف و عما] و [دورہ عمل تیقظ] ناملرلہ اوچ دورہ قبول ایدہ جکرکہ مسرودات ناچیزانہ منری صورت و چیزہ درعرض انظار قارئین ایلہ لم . بوادوار آرسندہ یکدیگریہ داخل ایدن اقسام بولہ بیلیرسہ شواوچ حد فاصل قبولزہ برمانع تشکیل الیز . ابتدائی نمین اولنہ میان [دورہ تفکر و تحری] دن مکرہ ہیر آرسندہ امواج احترامات قانیور . و وقوعہ کلن قانیل محارہلر ایلروری ارضی خون ہیر قانیلر ایدی کہ بو [دورہ توقف و عما] دہ

[*] (التماخ الضیاء فی تعالیم الانبیاء) نام بو بادیہ عریجہ برائر ناچیزانہ در دست تحریر اولوب اتمامنہ موقتیتی جناب حقدن عنی ایدرم .

یازسین بزدہ رفقای کر اتمزلہ برابر بو اثری دارالفنونندہ اولاد و وطنہ تدریس ایدہ لم . عالم فن و حکمتہ قارشی : ہی جاہلر ! بیکلرلہ مجلدانہ بالغ اولان احوال الروحہ و علم روحہ عائد اثرلری یاقیکز ، ایستہ بزم « ب » افندی حقیقت روحی و وظائفی بیلدیردی ، بر اثر یازدی . دیہ نمرہ دن افتخار اولام .

مکتوبکزہ امضا ایتمیشکزہ کلنجہ : ہر طریقتک ، قرآن و نبی عرفانن آلمیش دستاویز اخلاقیہ سی وار . شو قدر کہ ہر برسی فضیلت و ردائت ایچون اوصاف مخصوصہ انتخاب ایشلردر . مثلاً فضیلتک ملی کیمنسندہ تواضع ، کیمنسندہ کرم ، کیمنسندہ تسلیمت و ردائتک ملی کیمنسندہ بغض ، کیمنسندہ حرص [الی اخرہ] عدا ایشلدر . نسبت ایمانیتیکز طریقتہ ردائتک تمللری « کذب » ، « ریا » و « کتمان » در . مساعده کزلہ ، بزدہ قارشی حرکتکزک شود ستورہ کورہ « نفاق » اولدینتی سوبیلہ جکرز .

ہر قارئز ، فکر لر مزی تصحیح ، اجتہاد اتمزک بر قسمی عدم قبول و بزی ارشاد و تنبیہ حقہ بالطبع مالکدرلر ، واونلر بو حق استعمال ایتدیکہ بزافتخار ایدہ در . لکن کمال صفوت و صمیمتہ انظار عامیہ قویدنمیز و اسلامیت و انسانیتہ مفید صاندنمیز انکاردن دولای امضاسز مکتوبلرلہ بزی تحقیرہ یلنمک ، هیچ براہیتی و تأثیری اولامغلہ برابر ، قانچیکہ و مروانجہ بر حرکتدر .

سائل علمیہ

مدارس و تیشنلر

اقوام قدیمہ کی مرز تحصیل — [دورہ توقف و عما] تحصیلزک و مدرسہ سزک — بزدہ تحصیلک ضرورات دینیہ دن اولوب عمومی کی دوری — بزدہ ایلک مدرسہ — مدرسہ لک صفحات تشکیلی — مدرسہ تحصیلندن مقصد — مدرسہ لردن تیشنلر تاملر — اسلافہ مسلک اختصامہ رعایت — علماء مسلک کدینلرلہ تیشلری — مدارس سزہ انحطاط — طریق علمینک اصلاحی — احداث اولنسی ضروری اولان جہات و مراتب علمیہ — اصلاح مدارسک بر مسئلہ عمومیہ اولسی — وسائرہ —

ہر عصرک سبایای مخصوصہ سی یکدیگرندن متاثر برچوق نقطہ لردن نظر مطالعہ ایلہ ایلہ بیلر . اعصار متوالہ ادوار مختلفہ انسانیتہ کی افراد بشریہ کی یک مہم فرقت کوسترر . مثلاً اوچ بیگ سنہ اول یشامش برانسان ایلہ بوکونکی عصر انوار مائریلہ نور ایش بر ذات آرسندہ پک قولای آکلاشلان پک واضح کوریلہ بیلن فرقلر اولدینتی کی ادوار ماضیہ حیاتیہ ایلہ بو یکرمنجی عصر آرسندہ دخی بالطبع تفاوت کلی وارد . معانیہ اسکی ویک دیہ توصیف اولنان زمان اساساً بر امتداد موہودن عبارت اولدینندن دھا طوغری بر مقیاس اولتی اوڑدہ عصر و زمان دکل انسال متتابعہ ہیرلرک سبایای مخصوصلری نظر تدقیقندن یکیر بیلدر . چونکہ زمان انانلرہ انسانلرک خواص مکتبہ متفاوتلری تشکیل ایلر . بناء علیہ بزدہ اسکی زمانہ دکل بزدن اول یشایوب صحائف ماضیہ ہیر کیرمیش اولان انسانلرک حیات تحصیللرندن بحث ایدہ جکرز .

بوزاسنی سوزارز . اولابیلرکہ بزدہ بوندہ کی اسرار ییلمزسک ، بوندہ اسرار اوغارہ کی رقوقہ قاری ماضیالہ جواب ویرر . لکن انضاف ایدیلین ، بو عصر ترقی و تحقیقہ اسرارنہ دیکدز ؟ اگر بوسرارلر ، اظہاری معیون شیلر ایستہ اوکا هیچ لزوم یوق ، اظہاری نفع عمومی بہ و خصوصہ عامیہ غیر موافق و مناقشات و نشانی موجب شیلر ایستہ ، شیریں عارف باللہک دیدیکی کی :

.....
حال ایلہ قال اہلنی هیچ امتحان ایتمز بیلن ، اختیاری کتر تحقیقسن عیان ایتمز بیلن ، کلام الناس مقتضاسنہ زبان ایتمز بیلن ، قوش دبی فہم ایلہ بن عرفان ایچندہ بیلن . مؤداسنہ بوقیل وجدانیاتی اورطیہ آتوب مناسز « یزاتیم » لرہ دوشمک وجدان سز قدر : یوق ، ادوار سالفہ نیک قہر و ظلمیلہ سوبیلہ نہ ممیش و اظہاری لازم حقایق ایستہ ، « ب » افندی بونلری ستون مطبوعانہ اہدا ایلہ اولای یوامتی و سوکرادہ عامہ انسانیتی ارشاد بویورسون .

« ب » افندی ، روح حقہ کی افکار مزی دہ هیچ بیکنمور ، بزی تمجیل ایدیور . و « حامی بولوندینکز روح حیوانیدن بحث ایدیکز ، روح انسانیدن بحث ایتمیکز » دیور . بزبوکادار یلایز . بز هیچ بروقت استبداد فکری بہ قائل اولمادق و هیچ بروقت ہر سوزمک « وحی الہی » کی بلا تدقیق و لاتقدیق قبول ایدیلہ سنی طلب و امید کی برجستہ دوشمک . لکن « ب » افندی :

ہر کورن عیب ایتدی آب دیدہ کریانمی ، ایلدم تحقیق ، کورمش کیمہ یوق جانامی ، نشیدہ عارفانہ سی یازیور کہ بوندن « جانان » ی کورنلردن ، روحی بیللردن اولدینتی آکلا تکی ایستیور . اولابیلر . لکن بشریتک دوشونمکہ باشلادینتی کوندن بری بردورلو حقیقتہ ایرہ مدیکی روحی بیلش ایستہ نہ بہ بشریتہ بیلدیرہ نیک امثالی نامسبق بر لطف بی عدیلہ بولونمور ، روح حقہ بیلدیکلری یازمقدن و عامہ امتی و انسانیتی ارشاد و تنویر دن اوئی کیم منع ایدیور ؟

لکن قورقارزکہ « ب » افدینک کوردیکی جانان نفس امارہ سنک قودوردینتی وسائے سکر ایلہ عقائی غیب ایتدیک صیرالردہ کوزینہ ایلشہن « علی الغادہ برالنسان » و بیلدیک روح « علی السادہ بر قالب اولماسین !

لطیفہ بی براقم : بوکون میدان مردی دہ ؟ مردجہ سنوز سوبیلہ جک بردور مسعودہ واصل اولدق . مباحثات حکمیہ دن دولای کیمسہ نیک معاتب و متضرر اولماسی وارد خاطر اولاماز . بیلنک وظیفہ شکران و عبودیتی ، سنجیہ عرفان و انسانیتی ، بیلدیکنی بیلہ بیلرہ اوکر تمکدر . « ب » افندی روح حقہ صاحب اخضاض و معلومات ایستہ لطفاً و بوملتہ مرحمت برائر